

Bůh stvořil svět a Holanďané k němu přidělali Holandsko

„Kterým směrem je odtud Gouda, dobrý muži?“

„Co?“

„Gouda.“

„Jakže?“

„Gouda!“

„Aha, Chchauda!“ zachrochtal pocestný a připomněl mi, že jsem zase v Holandsku.

Pověst, která přirovnává mateřský jazyk Nizozemců ke zvukům vepřína, totiž není daleko od pravdy. A přestože jsme zvyklí řadit tuto řeč mezi okrajové až exotické, faktem zůstává, že nizozemštinou a jejím derivátem afrikánštinou mluví celosvětově na 80 milionů lidí.

O mlýnech a lidech

Ano, lidé. To je komodita, kterou se skutečně může Holandsko chlubit. Původní přírodu víceméně zrušili, zato si místo ní udělali jinou, a celá země je tak skrznaskrz prošpikována výsledky lidského umu.

Kupříkladu známé větrné mlýny. Přišly z Persie do Španělska, kde, jak známo, sloužily coby cvičné terče idealistů. Nizozemí, které bylo po dlouhá staletí se Španělskem spojeno pod habsburskou korunou, přijalo tuto vymoženost, ale vylepšilo ji o otočnou platformu. Zatímco tedy mlýny na Pyrenejském poloostrově vesele klapaly, jen když vál vítr ze správné strany, holandské mohly běžet pořád, točíce se kam vítr, tam lopaty.

Do nejznámějšího skanzenu větrných mlýnů Zaanse Schans jsme dorazili tak akorát včas a sesedli z kol. Stojí tu jeden vedle druhého – na barviva, na mouku, na hořčici, na olej. Poslední je přístupný. V ohromné dřevěné kádi je nasypaný půlmetrák arašídů, z nichž se lisuje olej pro technické účely. A nad kádí visí cedule v nizozemštině a v češtině: *Tyto oříšky nejsou určeny k jídlu!*

Bohatá koloniální tradice způsobila, že do holandské kuchyně pronikly některé exotické prvky. A arašídové máslo *pindakaas* („burákový sýr“) je patrně tou základní. Používá se jako mazadlo na chleba i jako ingredience do indonéských pokrmů.

S Indonésií a také se Surinamem udržuje Nizozemsko dodnes nejintenzivnější styky. Indonéských restaurací je plný Amsterdam a tamní potraviny se nabízejí ve speciálních koloniálech. Indonéská kuchyně dbá na uspokojení všech chutí a snědý restauratér Adrian vysvětluje:

„Naše jídlo musí mít vždycky několik složek. Rýže a hlavní chod na nasycení, pálivá příloha pro nezapomenutelný zážitek a něco sladkého k dosažení výsledné harmonie. Pálivého dostanete na talíř jen mikroskopické množství. Kromě toho je potřeba dbát na počet hostů u stolu a pro každého pozvaného připravit jeden extra chod, který pak samozřejmě jedí všichni. Čím více hostů, tím více radosti,“ usměje se Adrian a jako předkrm nám servíruje misku miniaturních pra-

žených rybiček s naddimenzovanými očky a druhou miskou krekrů z oříšků *melindjo*.

Hráz nad řekou Amstel

Amsterdam se podobá holandskému národnímu jídlu *hutspot*. Můžete do něj hodit cokoli, a vřdycy to tam patří. Na nevelkém prostoru města se nacházejí synagogy, kostely všech církví i muslimské modlitebny a spolu s nimi neřestná čtvrť červených luceren, kde si můžete ve výloze vybrat pro pobavení některé z vystavených těl. Největší koncentrace těchto výkladů je kolem kostela Nieuwe Kerk.

Je tu rigorózní policie, která trestá i močení na veřejnosti, a zároveň síť coffee shopů, kde se můžete legálně zhulit. V centru najdete neomezené množství McDonaldu i nejslavnější makrobiotický institut v Evropě.

Amsterdam nabízí velikou svobodu, ovšem v jasných mezích, definovaných i v turistické brožuře „návod na Amsterdam“. Takže pánové, nechcete-li se ocitnout ve vazbě za nedovolené močení, využijte některý z urinoárů – otevřených žlábků rozesetých po ulicích, jejichž plechové ostění zakrývá vskutku jen to nejcennější.

Tlačím se davem, který v širokém čtverci obklopuje komedianta na jednokolce. Už je bohužel pozdě, stíhám jen závěrečnou fázi vystoupení, při níž chlapík vykřikuje:

„A teď to nejdůležitější, přátelé! Poprosím vás o nějaký ten penízek. Jestli už vytahujete padesáti-

cent, tak vás upozorňuju, že za ten vás tady v KFC pustí na záchod. Řekl bych, že já jsem lepší než záchod! A proto správný příspěvek je minimálně euro...“

Drzé čelo lepší než poplužní dvůr. Holanďané si umějí říct o peníze a umějí s nimi taky nakládat tak, aby se jim stále dostávalo.

Když se dav rozprchne, balí si umělec fídlátka a vyprazdňuje zvonící klobouk.

„To bylo vážně dobrý. Jak často to děláš?“

„Každý den od jara do podzimu.“

„A v zimě?“

„Nic. Mám vyděláno.“

Chtělo by to kolo...

Kdokoli kdykoli ve dvacátém století psal o Holandsku, nemohl nezmínit cyklistiku. Pro kola zde existuje celý paralelní dopravní systém. Dvouproudé cyklostezky s vlastními přechody, mosty, směrovkami a semaforey. Kousek pod Rotterdamelem jsem narazil i na speciální výtah pro kola, který cyklistu svezde dolů do tunelu pod kanálem a na druhé straně ho zase jiný výtah vyveze. A pozor: na výtahu visí cedulka, že do něj nesmějí koně!

Holandská města jsou zaplavena koly, jedno jako druhé, všechna se stejnými zámky, které pouze sevřou čelistí zadní kolo. Bicykl je pak možné odnést, ale ne na něm odjet. Do drahých řetězů tu investují jen naivkové, protože zručný zloděj je stejně snadno překoná. Častým druhem krádeže je takzvaná výměna, kdy původnímu majiteli zbude horší kolo, na němž zloděj přijel, přestípnutý řetěz a oči pro pláč. Není neobvyklé, když městský Holanďan kupuje co čtvrt roku nové kolo, pokaždé stejného typu.

Stala se mi jednou na Práchni nehoda – zlomil jsem klíček v cyklistickém zámku a můj favorit zůstal přikotven ke sloupku. Pusté parkoviště před zříceninou, nikde nikdo. Vtom přijelo auto s nálepkou NL. Líně zakroužilo plochou, osádka se přesvědčila, že zde nemá smysl vylézat, a chystala se opět odrazit. Vmžiku jsem byl u vozu.

„Goeden dag, nemáte s sebou náhodou nářadí? Potřeboval bych nějak překonat cyklozámek, zlomil jsem klíč a nemůžu odjet.“

